

ПРОЄКТ ЗАКОНУ

«ПРО МІСЦЕВИЙ РЕФЕРЕНДУМ»

Законодавче регулювання інституту місцевого референдуму

26.07.1991 р.
набрання чинності

Закон України “Про всеукраїнський та місцеві референдуми”
від 03.07.1991 р. № 1286-XII

28.11.2012 р.
набрання чинності

Закон України “Про всеукраїнський референдум”
від 06.11.2012 р. № 5475-VI

ПРОГАЛИНА У ЗАКОНОДАВЧОМУ РЕГУЛЮВАННІ

Всього було проведено **160** місцевих референдумів

У **122** референдумах було **схвалено питання**, яке виносилося (референдуми були визнані такими, що відбулися та питання підтримали більше 50 % виборців від тих, які взяли участь у голосуванні)

Законопроект про місцевий референдум: хронологія

вересень 2020 р. –
січень 2021 р.

Розробка **попередньої версії законопроекту** робочою групою

22 березня –
11 квітня 2021 р.

Громадське обговорення законопроекту на підставі розпорядження Голови Верховної Ради України від 13 січня 2020 року № 2

5-19 квітня 2021 р.

Національні публічні обговорення «Місцеві референдуми: пошук ефективного механізму народовладдя в Україні» (4 публічних онлайн заходи)

Організатори: Національний Демократичний Інститут Міжнародних Відносин (НДІ) спільно з Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) в Україні у партнерстві із Центром політико-правових реформ (ЦППР), Громадянською мережею ОПОРА, Коаліцією Реанімаційний Пакет Реформ та ГО «ВГО «Інститут “Республіка”»

19 травня 2021 р.

112 народних депутатів **zareєстрували у ВРУ законопроект** про місцевий референдум (реєстр. № 5512)

червень –
жовтень 2021 р.

96 публічних онлайн консультацій (по 4 публічні консультації на одну область) на тему «Місцеві референдуми: пошук ефективного механізму народовладдя в Україні» щодо обговорення законопроекту

Організатори: НДІ спільно з IFES та ICAP Єднання у партнерстві із ЦППР, ОПОРА, РПР та ВІ «Активна Громада» від Інституту «Республіка»

10 лютого 2022 р.

Венеційська комісія на запит Голови Верховної Ради України від 22 жовтня 2021 року опублікувала **терміновий висновок** щодо законопроекту (спільно підготовлений з Бюро демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ).

Основні положення

Предмет

- висловлення **недовіри** відповідній раді / голові
- **втрата чинності НПА** ОМС або окремими його положеннями
- затвердження **статуту** тер. громади або змін до нього
- затвердження **програми розвитку** тер. громади або змін до неї
- **інше** питання місцевого значення, віднесене Конституцією та законами до відання тер. громади, її органів та посадових осіб

лише **одне** питання

Не можуть бути питання

- які є предметом **всеукраїнського** референдуму
- що **суперечать** положенням Конституції та законів
- спрямовані на **ліквідацію незалежності**, порушення держ. суверенітету і тер. цілісності, створення загрози нац. безпеці, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі
- віднесені Конституцією та законами до **компетенції інших органів** публічної влади
- щодо реалізації **окремих повноважень** ОВВ у ОМС
- які стосуються місц. **бюджетів, тарифів** на житлово-комунальні послуги
- щодо реалізації повноважень ОМС із **прийняття нових НПА**, внесення до них змін
- щодо внесення змін, скасування **актів індивідуальної дії** ОМС
- щодо реалізації повноважень ОМС із прийняття **актів індивідуальної дії**, внесення до них змін, їх скасування

Час

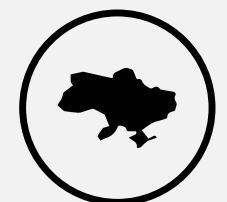
остання неділя 60-денного строку з дня проголошення тер. комісією

заборонено одночасно з днем проведення чергових, позачергових **місцевих** виборів (крім проміжних, додаткових)

за **2 місяці до** чи **після** місцевих виборів

заборонено у разі введення **воєнного** або **надзвичайного стану** та протягом **30 днів** після їх скасування

Територія

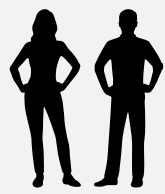

первинний рівень адміністративно-територіального устрою держави — **тер. громада** (село, селище, місто)

неможливо на **субрегіональному** (райони) та **регіональному** (області, Автономна Республіка Крим) рівнях

неможливо у **районах міста**

Суб'єкти процесу референдуму

виборці

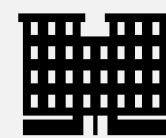
ініціативна група

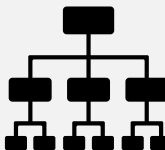
офіційні спостерігачі
(українські)

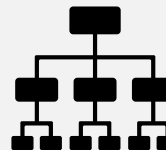
Центральна виборча комісія

територіальні та дільничні комісії
з референдуму

організація політичної партії
(прихильник / опонент питання)

громадська організація
(прихильник / опонент питання)

референдум стосовно вирішення
будь-якого питання місц.
значення **призначається**
територіальною комісією з
референдуму

Суб'єкти ініціювання

Громада

на вимогу не менш як **10%** від загального числа **виборців**, виборча адреса яких віднесена до території відповідної громади

Міська рада / голова

окрім **втрати чинності НПА** ОМС або окремими його положеннями

Наслідки

НЕ потребує рішення ОМС

«висловлення **недовіри**» сільській, селищній, міській раді та (або) сільському, селищному, міському голові

втрата чинності нормативно-правового акту органу місцевого самоврядування, окремих його положень

затвердження **статуту** тер. громади або змін до нього

затвердження **програми розвитку** тер. громади або змін до неї

Потребує рішення ОМС

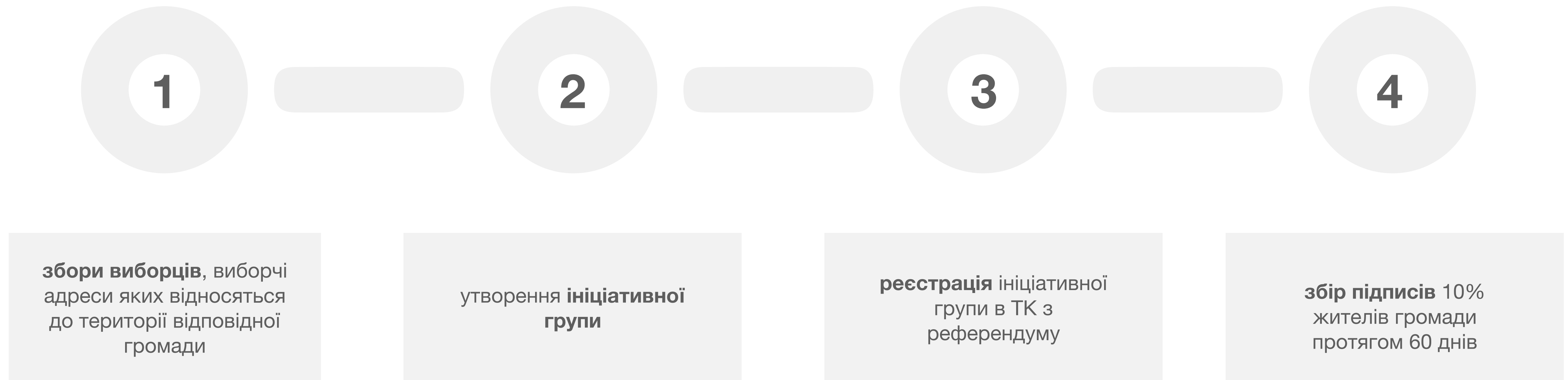
референдум **з** питання місцевого значення (загальне питання)

думка громади **враховується** місцевою радою **при прийнятті рішення**

передбачається **детальний** порядок врахування радою результатів референдуму

Ініціатива громади

Процедура

Утворення ініціативної групи

Розмір територіальної громади

< 10 тис.
виборців

10 тис. – 100 тис.
виборців

100 тис. – 500 тис.
виборців

500 тис. – 1млн
виборців

> 1 млн
виборців

Збори виборців
(щонайменше)

20 осіб

50 осіб

100 осіб

150 осіб

200 осіб

Ініціативна група
(щонайменше)

10 осіб

20 осіб

20 осіб

30 осіб

30 осіб

Ініціатива громади

Гарантії та запобіжники

завчасне і широке
інформування ініціаторами
зборів щодо референдуму

ТК з референдуму направляє
представників на загальні
збори виборців

рішення під час зборів
ухвалюються **більшістю** від
присутніх і зареєстрованих
учасників зборів

ТК з референдуму під час
перевірки документів ініціативної
групи **звертається до ЦВК** за
висновком щодо **відповідності**
питання, яке планується винести
на референдум, вимогам
Конституції та положенням
Закону

у разі виявлення ТК з
референдуму технічних **описок**
та **неточностей** в наданих
ініціативною групою документах
надається **3 дні** для їх
виправлення

Передбачена **перевірка ТК з референдуму**
наданих після проведення зборів виборців
документів, а також **підписних листів**,
наданих ініціативною групою

Комісії

ЦВК ●●●

уся територія України

здійснює **контроль** за **відповідністю закону** питання, яке пропонується для винесення на місцевий референдум за ініціативою громади

рішення з цього приводу можуть бути **оскаржені** до **окружного адміністративного суду** за правилами підсудності відповідно до статті 26 КАСУ

ТВК ●●

у межах **територіального округу** з місцевого референдуму

(діють як територіальні комісії з місцевого референдуму)

ДК ●

у межах **дільниці** з місцевого референдуму

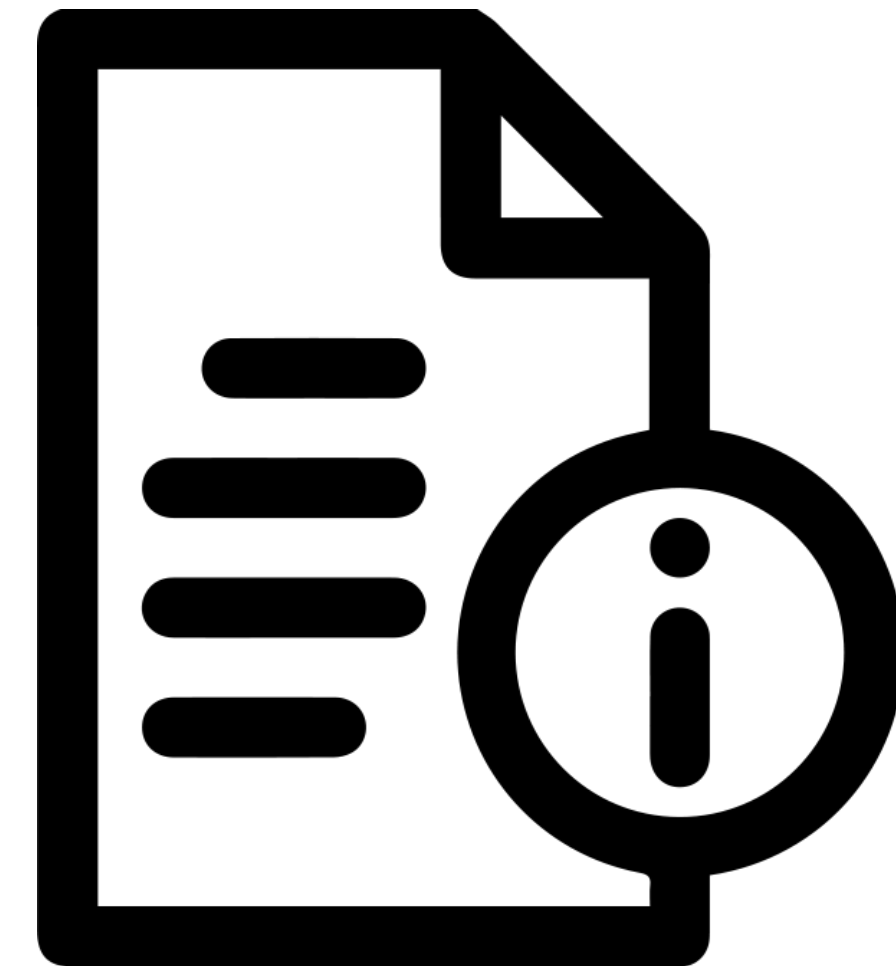
У разі проведення **конституційної реформи** щодо **децентралізації** функцію **контролю** за **відповідністю закону** питання референдуму можна буде делегувати **префекту**

Списки виборців

складання, уточнення та передача списків виборців до дільничних виборчих комісій відбувається за процедурами **уніфікованими** з Виборчим кодексом та Законом “Про Державний реєстр виборців”

на відміну від Виборчого кодексу передбачена процедура утворення спеціальних **виборчих дільниць у слідчих ізоляторах** та складання списків виборців керівниками відповідних установ за зразком загальнодержавних виборів

на відміну від Закону “Про Державний реєстр виборців” запропоновано процедуру **зміни місця голосування** в межах однієї громади як компромісний варіант для **членів виборчих комісій та виборців з інвалідністю**

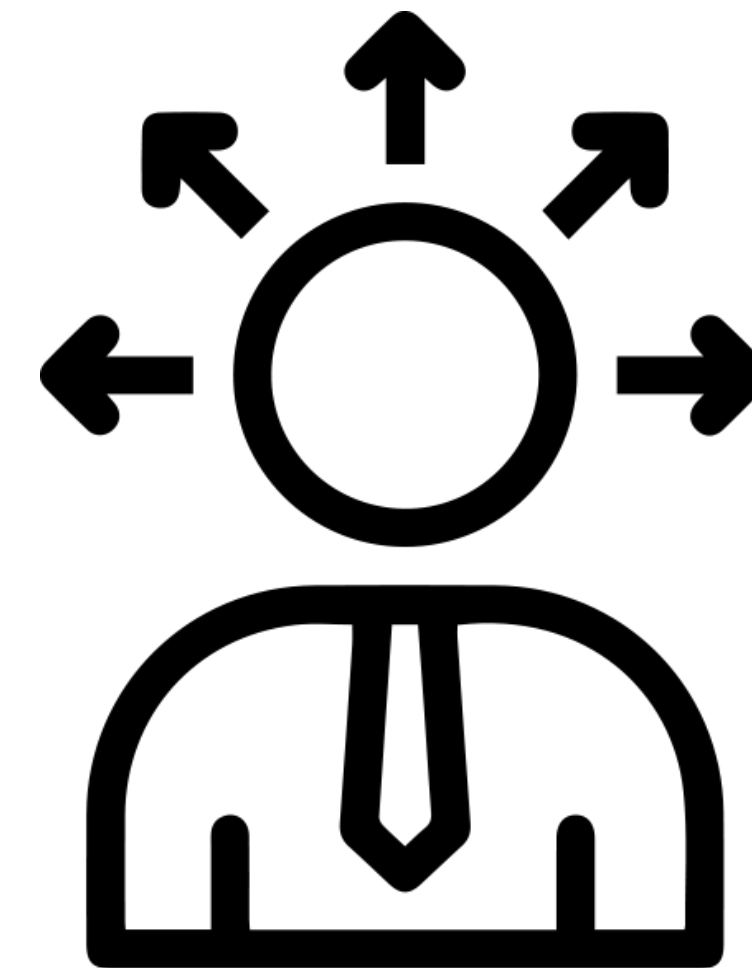
Гарантії діяльності суб'єктів

реєстрацію прихильників / опонентів референдуму, рішення про надання дозволу на спостереження громадській організації забезпечує **ТК з референдуму**

у разі проведення місцевого референдуму на території **міста** право зареєструватися прихильником / опонентом має **міська організація** політичної партії, на території **села, селища - районна місцева організація** політичної партії

прихильниками / опонентами можуть зареєструватися місцеві організації **політичних партій** та **громадські організації**

місцева організація партії **повідомляє** центральний керівний орган партії про прийняте на зборах, конференції партії рішення про участь у процесі референдуму протягом **3 днів**

Інформаційне забезпечення

деталізовано вимоги щодо
повідомлення ЗМІ про перебіг
процесу місцевого
референдуму

урегульовано порядок
проведення
телерадіоорганізаціями **дебатів**
чи **дискусій** щодо питань
місцевого референдуму

НРУТР може укласти **угоди** та меморандуми з **власниками платформ**
спільного доступу, відповідно до яких може бути передбачено
забезпечення **вимог та обмежень** щодо інформації, що поширюється на
таких платформах

Агітація

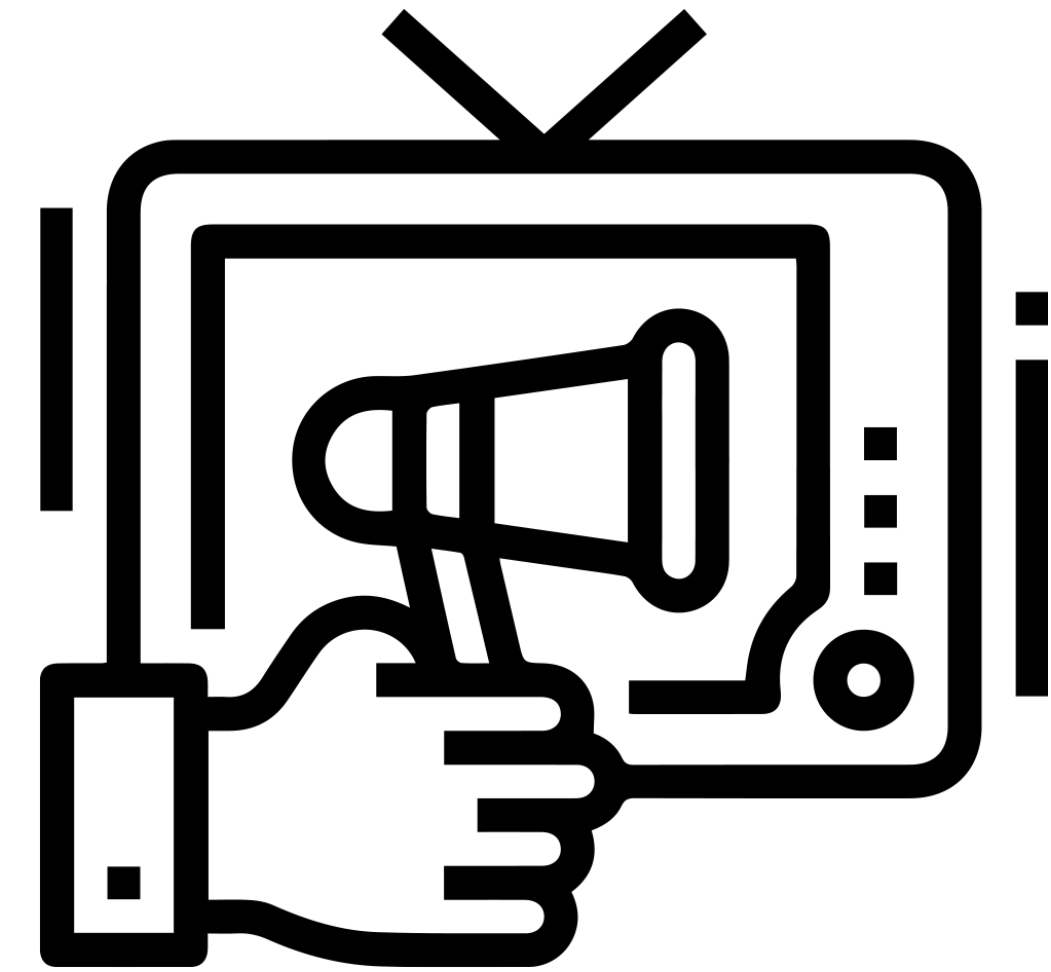
чіткий перелік **обмежень**, що відповідає законодавству про **рекламу** (ч.1 ст. 92)

визначення поняття **прихованої агітації** (ч. 3 ст. 92)

окремі процедури щодо **контролю за агітацією в мережі Інтернет** (ч. 8 ст. 90)

заборона працівникам підприємств, організацій, установ державної та комунальної форми власності **проводити агітацію** місцевого референдуму під час виконання обов'язків

виправлено помилкову підміну у виборчому законодавстві **права на відповідь спростуванням** (чч. 7,8 ст. 89), що не відповідає Рекомендаціям Ради Європи

Фінансове забезпечення

підготовка і проведення за рахунок коштів
місцевого бюджету та коштів фондів

виготовлення **списків виборців** фінансується
місцевим бюджетом

робота членів комісії оплачується з **місцевого
бюджету**

контроль за використанням коштів здійснюється
відповідно до бюджетного законодавства

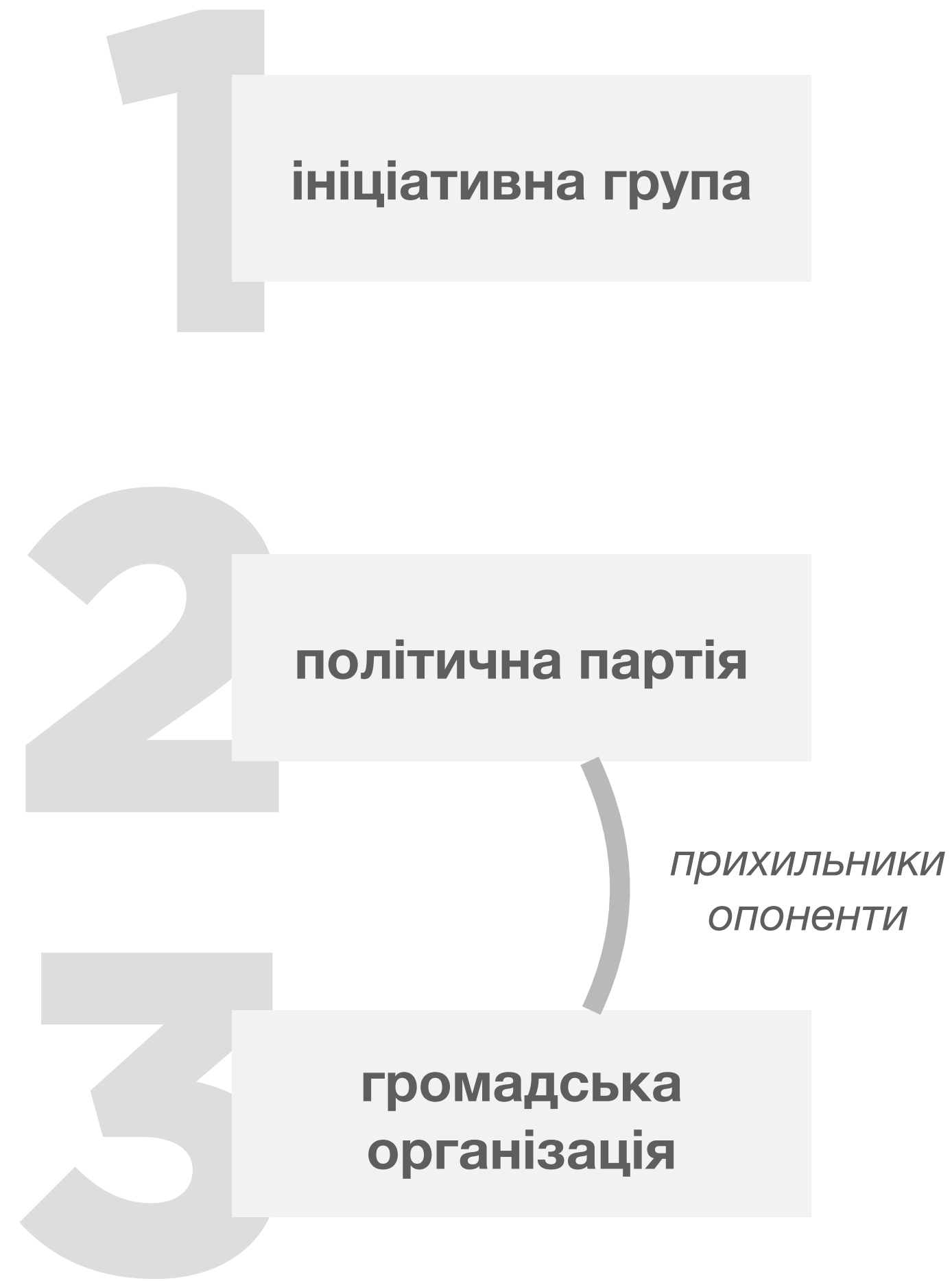
ЦВК затверджує **середні норми
видатків та порядок планування
коштів**

ТК щороку **визначає вартість**
проведення референдуму

місцева рада вносить відповідні
зміни до бюджету після
проголошення референдуму

протягом **тижня після завершення**
референдуму **ТК повертає**
невикористані кошти в місцевий
бюджет

Фонди

залишки фонду на
підтримку референдуму

власні кошти

добровільні внески

власні кошти

добровільні внески

добровільні внески

**Забороняється
брати участь в
агітації без
відкритого фонду**

Фонди

Розмір фонду (фонд ініціативної групи не обмежується)

громада	< 10 тис виборців	10 тис – 500 тис виборців	> 500 тис виборців
розмір у МЗП	50	250	500
розмір у грн	300 тис	1.5 млн	3 млн

Обмежений розмір надходження до фонду

0.1 від макс. внеску на користь партії

240 тис грн

Контроль за фондами

АГІТАЦІЯ

МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ

ЩО ЦЕ ТАКЕ?

діяльність, що **спонукає** виборців на референдумі **голосувати** «за» чи «проти» **питання** референдуму

повідомлення про **заходи**, що проводяться або підтримуються **суб'єктами** процесу

СТРОКИ

ініціативна група може розпочати агітацію з **першого дня процесу**

політична партія, громадська організація можуть розпочати агітацію **наступного дня** після **реєстрації** прихильником / опонентом

закінчується о 24 годині **останньої п'ятниці перед** днем **голосування**

АГІТАЦІЯ

МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ

ФІНАНСУВАННЯ

виключно за рахунок **коштів фонду** референдуму:

ініціативної групи

політичної партії (прихильник / опонент)

громадської організації (прихильник / опонент)

використання **власних коштів** громадян чи коштів з **інших джерел** забороняється

агітація в **ЗМІ** здійснюється на умовах **рівної оплати** за одиницю ефірного часу чи площі

ЗМІ встановлює **розцінки вартості** не пізніше як на **2-й день** процесу референдуму і **не змінює їх упродовж** процесу

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ

прихована агітація

участь в агітації:

іноземцям, особам без громадянства

посадовим і службовим особам органів державної влади

членам комісій з референдуму

органам державної влади, місцевого самоврядування

використання у **комерційній та соціальній рекламі**:

тексту питання референдуму чи його частин

символіки (логотипів) чи назв суб'єктів процесу референдуму

агітація в **зарубіжних засобах масової інформації**, що діють на території України

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Центр політико-правових реформ

Інфографіку створено Центром політико-правових реформ за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Думки, викладені в цій інфографіці, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору USAID або уряду США.

НАСЛІДКИ МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ

РОЗГЛЯД ТА РЕАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

місцева рада розглядає на засіданні результати референдуму не пізніше як на **15 день** після їх оприлюднення

прихильники та **опоненти** питання референдуму мають право на **виступ** на засіданні місцевої ради

посадові **особи** та **ОМС** мають протягом **місяця** **розглянути** результати референдуму та **врахувати** їх при прийнятті рішення

якщо необхідно ухвалити НПА, **виконавчий комітет** місцевої ради вносить на її розгляд проект **НПА** не пізніше як на **30 день** з дня засідання

місцева **рада обов'язково враховує** результати референдуму шляхом прийняття відповідного рішення

НАСЛІДКИ МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ ЗАТВЕРДЖЕННЯ СТАТУТУ / ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

набирає чинності через **10 днів** з дня його офіційного оприлюднення

якщо інше не передбачено рішенням місцевої ради

голова територіальної комісії (ТК) підписує статут / програму **за день** після встановлення результатів

місцевий голова підписує рішення про затвердження статуту / програми за **2 дні** після голови ТК

якщо місцевий **голова не підписує** рішення, це робить **голова ТК**

Інфографіку створено Центром політико-правових реформ за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Думки, викладені в цій інфографіці, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору USAID або уряду США.

НАСЛІДКИ МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ

ВТРАТА ЧИННОСТІ НПА (або його окремих положень)

набирає чинності через **10 днів** з дня його офіційного оприлюднення

якщо інше не передбачено самим рішенням, але не раніше дня опублікування

остаточне і не потребує затвердження або схвалення відповідним ОМС

якщо питання **не підтримане**, воно може бути **повторно** винесено на референдум не раніше як **через 3 роки** з дня офіційного оголошення результатів

НПА або його окремі положення **не** можуть бути **прийняті у тій самій редакції місцевою радою поточного скликання**

Інфографіку створено Центром політико-правових реформ за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Думки, викладені в цій інфографіці, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору USAID або уряду США.

НАСЛІДКИ МІСЦЕВОГО РЕФЕРЕНДУМУ ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ

повноваження місцевого голови припиняються достроково з дня офіційного **оприлюднення** результатів

повноваження місцевого голови виконує **секретар** відповідної ради

повноваження місцевої ради припиняються достроково з дня офіційного **оприлюднення** результатів

місцева рада **продовжує** здійснювати свої повноваження до відкриття **першої сесії** цієї ради **нового** скликання

позачергові місцеві вибори призначаються Верховною Радою не пізніше ніж у **90-денний строк** з дня дострокового припинення повноважень відповідної ради

ДЕ НАС ЧИТАТИ

pravo.org.ua

uplan.org.ua

fb.com/pravo.org.ua

fb.com/UkrainianPlan

twitter.com/pravo_center

twitter.com/_UPLAN_

bit.ly/2Nd6T0S

t.me/gidreforms

ПІДПИСКА НА МАТЕРІАЛИ

Політичний аналіз подій – 1 раз на тиждень

Дайджест – 1 раз на місяць

Щоб підписатися, будь ласка, напишіть менеджеру з комунікації ЦППР
Івану Голоду

holod@pravo.org.ua

КОНТАКТИ

centre@pravo.org.ua

+38 044 278 03 17

вул. Хрещатик 4, оф. 13

Ці матеріали підготовлені Центром політико-правових реформ за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID). Думки, викладені в цих матеріалах, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору USAID або уряду США.